

Dia 1

Pulmia perheissä

23.04.2018

Skooppi

Perheen salaisuudet

Sirkku Suontausta-Kyläinpää

Dia 2

OIREITA:muutos tai totuttu tila

- OLEMUS kotona, koulussa, muualla
- KAVERIT
- TOIMINTAKYKY, harrastukset
- KONTAKTIN OTTO Esim. välttely
- FYYSISET OIREET
- RUOKAHALU JA NUKKUMINEN
- TUNTEET (pelot, vihaisuus, ärtymys yms. tai ei tunteita)
- MIELIALAOIREET, itsetuhoisuus

Dia 3

- SUDENKUOPPIA
- LAPSI / NUORI ONGELMA, JOTA AIKUISET "TARKASTELEVAT"
 - LAPSEN / NUOREN OIREISIIN ON AINA SYY!
- MONIKERROKSISESTA TEHDÄÄN LIIAN YKSINKERTAISTA
- YKSINKERTAISESTA TEHDÄÄN LIIAN MONIMUTKAISTA
- OIKEA AJOITUS
 - EI LIIAN MYÖHÄÄN
 - EI LIIAN AIKAISIN
- TRAUMAT / SALAISUUDET

Dia 4

ROOLEJA / MÄÄRITELMIÄ

- " Kiltti lapsi, joka ymmärtää kaikkia, aikuisiakin, ei aiheuta vaivaa. "
- " Rasittava lapsi, joka vaatii kaiken. "
- " Huolehtiva lapsi, joka katsoo toistenkin perään. "
- " Aina kun on ongelma, hän on siellä. "
- " Porukan luottokaveri. "
- " Päällepäsmäri, kiusaa toisia. "
- " Saa toiset aina hyvälle tuulelle. "
- " Meidän perheen ongelmalapsi, musta lammas. "

Dia 5

MIKÄ ON SYNKKÄ PERHESALAISUUS

= perheen **selvittämätön, keskeneräinen** asia, joka **vaikuttaa** meihin; **olennainen** tieto **selvittääksemme**, keitä me olemme ja mistä tulemme

Dia 6

Perhe

"asuu" mielessämme.

Sen keskellä, tai sitä ilman, ihminen elää ja kasvaa, vahvistuu tai särkyy.

Ja kun yksi jäsen kärsii, se vaikuttaa myös toisiin.

Dia 7

”He lakkasivat puhumasta:

Toinen kokonaan

toinen vältellen totuutta.”

Sirkku Suontausta-Kyläinpää

Dia 8

PERHESALAISUUKSIEN TUNNISTAMINEN

Vaikutukset

- yksilössä
- perheessä
- ympäristössä ja suhteissa

Dia 9

OPPILASHUOLLON MAHDOLLISUUDET

- leimaamattomuus (kaikki käyvät, ”tunnustelu” kth:ssa)
 - kokonaisvaltainen arvio
 - psyykinen, fyysinen, sosiaalinen
 - tuttuus, matala kynnyks
 - jatkuvuus, tavoitavuus
 - ryhmädynamiikka
 - oireet esille, ”näyttämö”
 - tapahtumien keskellä, huomiointi
 - moniammatillisuus arkipäivää, yhteistyön mahdollisuus
- AINUTLAATUISTA

Dia 10

KOHTAAMATTOMUUS, NÄKYMÄTTÖMYYS => HÄPEÄ

”HÄPEÄSÄÄNTÖJÄ”

- tarve kontrolloida (ettei tulisi mokia)
- täydellisyyteen pyrkiminen (että hyväksyttäisiin)
- jos jokin ei mene kuten suunniteltu, syyttäminen (vaikeus epäonnistua)
- tunteiden kieltäminen (erityisesti negatiivisten ja haavoittuvuutta ilmaisevien)
- kun ei luota eikä odota, vaan tarkkailee, ei pety
- ei päästä lähelle (jos tietäisivät millainen olen)
- kun näkee, kokee häpeää aiheuttavaa käytöstä, sulkee sen pois mielestä (liian tuskallista)
- peittäminen toisen tunteen taakse (usein viha)

Dia 11

KENELLÄ? Ongelma – huoli

Jos koulussa jollakulla tai useammalla huoli ja ...

- vanhemmillä ongelma, mutta ei huolta lapsesta
- vanhemmillä ei huolta, vaikka lapsella oireita
- vanhemmillä ja oppilaalla ei mielestään ongelmaa eikä huolta
- vanhemmat puhuvat huolesta, mutta asiat eivät etene

Dia 12

KUKA tuntee - näkee - tuo tai ei tuo esille systeemin sisällä lapsen/nuoren tilanteen, vanhempien/ perheen tilanteen?

KEITÄ perheeseen kuuluu

- virallisesti, huoltajuus – epävirallisesti
- arjessa - aikajanalla
 - yhteydet ja välit – verkostot
 - kenestä ei puhuta/ kuka jää piiloon?
 - aktiivisuus / passiivisuus ja miksi?

KENEN KANSSA JA MITÄ?

- keskustellaan – havainnoidaan - yhdessä - erikseen

Dia 13

VUOROVAIKUTUS

- asenne, tunnekieli - katsekontakti/ kontakti
- tapa puhua lapselle / nuorelle /lapsesta / nuoresta
- kosketus - elekieli
- rohkaisu / kannustaminen- rajoittaminen
- tehdäänkö / puhutaanko toisen puolesta
- ilmapiiri

Dia 14

Miten salaisuudet syntyvät ja liikkuvat?

Perheessä, sukupolvissa

- ei vain tapahtuma tai asia, voi olla myös tunne, asenne, käyttäytymismalli, tapa reagoida
- tai kätketty perhesääntö, johon liittyy mm. häpeää, syyllisyyttä, pelkoa
- suoraan, epäsuorasti
- merkitykset ”imemme” jo syntymästä

”Tietäjät ja tietämättömät”

- ei aina selkeää
- salaisuuksien ja salaajien verkosto
 - valta, erityisasemat, roolit

Dia 15

- Salaisuus vai yksityisasia ja kenen kannalta ?
 - Esim. sosiaaliavun tarve, yhteys ammattiauttajiin, keinohedelmöitys
 - Esim. AIDS : salaaminen, avoimuus, yksityisyys, luottamus ja etiikka
- Salaisuudet eri ympäristöissä- sopeutuva, sopeutumaton

Dia 16

ERILAISIA PERHESALAISUUKSIA

- HYVÄT
- SYNKÄT
 - Rajoittavat
 - Vaurioittavat
 - Tuhoavat
 - Kuolettavat

Dia 17

RAJOITTAVAT

- Rajoittavat ja aiheuttavat kärsimystä lähinnä salaajalle itselleen, muille epäsuorasti
- Esim. kehoon, koulutukseen, talouteen liittyvät asiat, pelot
- Perheen tilanne, sos., kulttuurinen, uskonnollinen tilanne ja aikakausi vaikuttavat

Dia 18

VAURIOITTAVAT

- joukko hyvin erilaisia keskenään
- eivät välttämättä itsessään salaisuuksia, mutta perheen tilanne, olosuhteet yms. antavat merkityksiä, joiden vuoksi salataan
- estävät yhteyttä ja vuorovaikutusta, vahingoittavat mm. vapautta, rajoja
- kuolemaan, fyysisiin ja psyykkisiin sairauksiin liittyvät
- uskottomuus
- erilaiset liittoumat, roolit ja kätkeytyt säännöt perheen ja suvun sisällä

Dia 19

TUHOAVAT

- rikkovat vahvasti ihmisen kuvaa itsestä
- tuhoavat omaa ja toisten elämää
- syntyperään liittyvät
- erilaiset riippuvuudet
 - kieltäminen monella tasolla
 - todellisuuden vääristyminen

Dia 20

KUOLETTAVAT

- fyysinen ja psyykinen väkivalta
- konkreettinen elämän ja olemassaolon uhka
- liittyy aina uhri, lainvastaisia (toivottavasti)
- vahingoittavat syvästi ja loukkaavat oikeutta elämään, vapauteen ja kunnioitukseen
- usein varjellaan viimeiseen asti
- valjastavat vahvoja puolustusmekanismeja
- ilmapiiri ja tunteet herkästi tarttuvat

Dia 21

”Kotitodellisuus

näyttämöllä

taputettu ja harjoiteltu,

kulissien takana

itketty painajainen.”

Sirkku Suontausta-Kyläinpää

Dia 22

Kun tunne ja/tai tilanne ovat liian vahvoja => trauma => voi tulla ”unohdettu” salaisuus

- Trauman vaikeus ja ikä => vahvat puolustusmekanismit: torjunta, kieltäminen, dissosiaatio
- Eksplisiittinen, deklaratiivinen = symbolinen muisti
- Implisiittinen, proseduraalinen = ruumiinmuisti => jälkikäisyys
- Merkkejä ja herkistäviä (triggerit) asioita
 - Tunne- ja aistimuistin herääminen
- TURVALLISUUS! ja SUHDE!

Dia 23

TRAUMAN OIREITA – ALAKOULU +

- epäluottamus toisia kohtaan
- muutos kyvyssä tulkita ja reagoida asianmukaisesti sosiaalisiin vihjeisiin
- auktoriteettiongelmat tai kriittisyys
- trauman uudelleenkokeminen
- ylivireys, välttämiskäyttäytyminen
- heikko tunteiden hallinta
- epätasainen koulusuoriutuminen
- emotionaalinen turtuneisuus, lukko esim. näyttää, ettei ole mitään tunteita tapahtumaa kohtaan!!!

Dia 24

YLÄASTE + LUKIO

- ahdistuneisuus, pelko ja huoli muiden omasta ja toisten turvallisuudesta
- huoli väkivallan toistumisesta tai seurauksista
- muutokset käyttäytymisessä
 - mm. poissaolevuus, vetäytyminen
 - kohonnut aktiiviataso, ärtyisyys, vihanpurkaukset
 - tarkkaavuus /keskittymiskyky heikkenee
 - lisääntynyt impulsiivisuus, vaarahakuinen käytös

Dia 25

SALAISUUDET JA TUNTEET

- olennainen osa perhesalaisuuksia
- salaisuus <-> tunne
- myös itsessään voivat olla salaisuuksia

Dia 26

PERHESALAISUUDET JA LAPSET

- kun lapsi tietää salaisuuden
 - mm. lojaliteettiristiriita
- kun lapsi ei tiedä salaisuutta
- kun lapsella on oma salaisuus
- Mitä ja miten lapsi kertoo meille salaisuuksista?

Dia 27

”Puhumattomuuden kieli
puhumaton
mutta minä kuulin
vihasi jota et huutanut
surusi jota et itkenyt
ahdistuksesi jota et kertonut
ja minä luulin
että se olin minä”

Sirkku Suontausta-Kyläinpää

Dia 28

”Lapsen repussa

ikävä,
menetetty haaveet,
raivon kyneleet
ja sanomatta jäänyt.
Taakkana
puhua, kun he eivät osaa,
hymyillä,
että kaikki olisi hyvin.”

Sirkku Suontausta-Kyläinpää

Dia 29

Miten vaikuttavat?

Perhesalaisuudet ovat salaisuuksista **vahingollisimpia**, koska **luottamus ja vuorovaikutus**, jota tunnemme ja koemme ja jossa olemme kasvaneet läheistemme kanssa, vaikuttavat olennaisesti **identiteettimme muodostumiseen, kykyimme muodostaa läheisiä ihmissuhteita ja tukiverkkoja. Salaamisen vaikutukset** itsessään.

Dia 30

”Salaisuutesi kätkeytyä,

tuskasi,
syvälle painunut
ja yksinäisyyteen sidottu
huutaen ruumiissasi
ja painajaisina pimeydessäsi
sitä,
mitä ei saanut sanoa,
näkyttömiin peitetyn.”

Sirkku Suontausta-Kyläinpää

Diat 31 ja 32

Vaikutuksia

- estää hakemasta apua
- murtaa luottamusta ja läheisyyttä
- käyttäytymismalli -> yksinäisyys
- etäiset suhteet
- epäterveitä, jäykkiä liittoumia ja rajoja
- kaappaa jokapäiväisen elämän
- elämästä tulee näytelmää
- värjää ja tukahduttaa tunnemaailmaa
- vääristää kuvaa itsestä ja vinouttaa ihmissuhteita
- estää totuuden selvittämistä elämästämme
- pitää yllä toimimatonta tilannetta
- vääristää havaintomaailmaa
- vaikuttaa aivojen kognitiiviseen työskentelyyn
- lisää epäsuoraa viestintää
- eri kehitysvaiheisiin siirtyminen estyy

- sietämätön sisäinen ristiriita
- psykofyysiset oireet
- selittämätön paha olo
- vahvat puolustusmekanismit

Dia 33

MITÄ TEHDÄ PERHESALAISUUKSILLE?

- Avata vai salata ?
- usein ihmiset pelkäävät

enemmän avaamisen seurauksia kuin näkevät

- **purkamisen hyvät seuraukset**
- **että avaamattomina salaisuuksien vahingolliset vaikutukset jatkuvat ("pää pensaassa")**

Dia 34

"Vaiettu kyynel

piilossa itketty,
yksin.

Kuka näkisi näiden seinien taa
häpeään kätkeytyt,

toisi valoon
näkymättömiin hautautuneet,

vapauttaisi
salaisuuteen sidotut?"

Sirkku Suontausta-Kyläinpää

Dia 35

SALAISUUKSIEN AVAAMINEN JA PURKAMINEN

Ei vain kertomista, vaan...

avaaminen ja **purkaminen** ovat **tapahtumaketjuja**, joihin **tapahtuman** tai **asian** käsittelemisen lisäksi liittyvät myös kaikki ne **tunteet**, joiden vuoksi salaisuus on syntynyt, joita siihen on liittynyt ja edelleen liittyy sekä niiden **käsitteleminen** ja **vastaanottaminen**.

Dia 36

Avaaminen

- kaivamista, raivaamista, puhdistamista
- avoimeksi, kulkukelpoiseksi tekemistä
- näytettäväksi, käytettäväksi saattamista
- tuo nähtäväksi, valoon piilossa olevaa

Purkaminen

- saattaa kokonaisuus osiinsa
- lakkauttaa jonkun sitovuus
- kumota, tyhjentää, siirtää pois lastia

Dia 37

"Kuka itkee enää kanssani
kadonneita kyyneleitä.

Niitä, joiden aika oli kauan sitten,
jotka hengittävät yhä

kipukotiloina syvyyksissä
peittojen alla, jotka vuodet ovat päälle heittäneet.”

Sirkku Suontausta-Kyläinpää

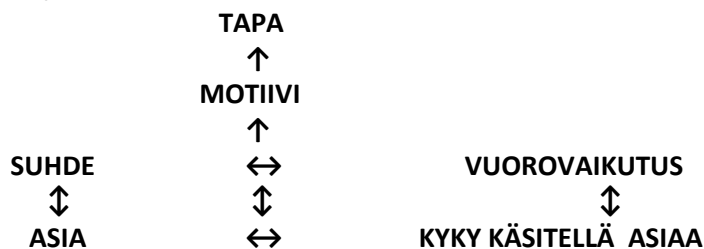
Dia 38

Avaamisessa huomioi ja tiedosta

- Motiivi
- Ajoitus
- Ihmisten väliset suhteet
- Verkosto
- Rajat ja liittoumat
- Lojaalius
- Valta
- Asenteet, arvot ja tunteet
- Suojelu ja pelot
- Erilaisten salaisuuksien luonne ja roolit

Dia 39

Purkaminen/Avaaminen

APU JA TUKI mihin tahansa yo

Dia 40

Ammattilaisena huomioitavaa eri tasoilla

- informatiivisesti
- toiminnallisesti
- emotionaalisesti
 - Huom! ”tartunta”
- suhdeverkosto-tasolla
- eettisesti
- vallankäyttönä
- korjaava ja ehkäisevä toimintatapa
- vaitiolovelvollisuus / ilmoitusvelvollisuus

MONIAMMATILLINEN YHTEISTYÖ

Dia 41

Ammattilainen ja salaisuus

- oman salaisuushistorian tunnistaminen
- oman aseman tiedostaminen
- rauhoitu ja mieti kokonaiskuviota erityisesti lapsen kannalta
- tutki salaisuuden merkitystä tietämättömälle ja miltä asia hänen kannaltaan näyttää, auttaa myös salaajia tässä
- älä ohita vastuutasi, ole rohkea

- tasapainottelu olennaisen tiedon tarpeen ja luottamuksen säilymisen välillä sekä asioiden eteenpäin viemisen kannalta

Dia 42

- Mieti strategia, älä ylläpidä ongelmaa.
- Toimi niin, että mahdollisimman vähän aiheutuisi tuhoa ja vältettäisiin uutta kriisiä kriisin sisällä (aina ei mahdollista).
- Jokaisella on omanlaisensa tilanne.
- Kuunteleminen on tärkeämpää kuin neuvojen jakaminen.
- Kunnioita rajoja, myös omiasi = älä kannaa liikaa yksin, pidä itsestäsi huolta. Työnohjaus.
- Konsultoi, ohjaa eteenpäin avun piiriin

Dia 43

”Vierellä

Et sanonut,

”tiedän, miltä sinusta tuntuu”.

Et tiennyt,

minkä vain minä voin.

Et kulkenut puolestani,

vaan minun kanssani.

Et voinut ottaa itkua pois,

mutta autoit pyyhkimään kyyneleet.”

Sirkku Suontausta-Kyläinpää

Diat 45, 46, 47

Rakentava vai vahingollinen?

VALTA	jakaantuu	käytetään väärin
HÄPEÄ	edistää tervettä	aih. myrkyllistä
PERUSOIKEUDET	suojaaja	loukkaa
LUOTTAMUS	edistää	huonontaa
VUOROVAIKUTUS	tukee avointa	estää, vaikeuttaa
YHTEYS	rakentaa	tuhoaa
RAJAT JA PERHEEN TOIMINTAKYKY	suojaavat yksityisyyttä ->hyvät rajat ->perheen toimintakyky paranee	luovat jäykkiä rajoja ja sekoittavat niitä ->toimintakyky huononee
SUKUPOLVIEN VÄLISET RAJAT	pitävät yllä hyvällä tavalla	sekoittavat ja hämmentävät ->epäterveitä liittoumia
LUOVUUS, SPONTAANIUS, LEIKKI, UNELMAT	sallivat	estävät ->eristäytyminen, jännitystilä

YKSILÖN KEHITYS, TIETOISUUS, VAPAUS -> ELÄMÄ	tukee -> elämä laajenee	vahingoittavat-> elämä tuhoutuu
ITSETUNTO JA – TUNTEMUS, MINÄKUVA	tukee, vahvistaa	hämmentää, mystifioi-> vääristymiä jopa häviämistä
KYKY LÄHEISYYTEEN	vahvistuu	vahingoittuu

Perhesalaisuudet - vaikenemisesta vapauteen (Minerva), Sirkku Suontausta-Kyläinpää
Runot Helmisimpukka (Mediapinta) ja Perhesalaisuudet, Sirkku Suontausta-Kyläinpää